

L'antic retaule de Sant Esteve de Granollers

Per ALFRED CANAL I COMAS

CAP allà a mitjans del mes d'agost de l'any 1915, varen entaular-se seriosament les converses entre la llavors vila de Granollers i l'Ajuntament de Barcelona, per tal d'adquirir, per al seu Museu de Belles Arts, les taules gòtiques que avui tenim el gust de reproduir en nostres planes.

Una publicació barcelonina—la «Il·lustració Catalana»— en feia el següent elogi: «Ara es tracta de la compra del celebrat retaule de Granollers del Vallès; millor dit, dels fragments, dels valiosos fragments que resten d'aquesta admirable obra del mestre Pau Vergós, coneguda pel retaule de Sant Esteve. Es una adquisició que celebraran, tant com avui nosaltres, els nostres fills, i que es remarcarà senyaladament en la història de la formació del nostre Museu.»

Hem transcrit aquest elogi previ que, com hem dit, feia la «Il·lustració Catalana», abans encara d'ésser adquirides les taules per la ciutat de Barcelona, per a donar a comprendre als nostres llegidors, no sols la importància que per a la nostra ciutat i la seva història tenen, en ésser adquirides per a a honorar, en lloc preferent, el Museu de Belles Arts de la ciutat comtal, sinó per a palesar avui al nostre poble, que la valor d'aital tresor artístic—que durant molts llustres ornà l'altar major de nostra església parroquial i que—diem-ho d'un cop—en mala hora va pensar-se en la seva substitució per l'actual,—corria parelles amb l'estat d'esplendor en que es trobava Granollers a mitjans del segle XV i tot el segle XVI, com hem tingut ocasió i gust de demostrar-ho en qualques ocasions des de les planes d'aquesta publicació granollerina.

La pruija, àdhuc, que teníem de poder realitzar el què avui realitzem, publicant íntegrament les reproduccions dels bells retaules, publicació que representa un esforç magne del nostre editor, ens priva, absorts en la contemplació d'aquest nostre gran plaer, de referir-nos a les intrigues i variades molèsties que va ocasionar l'aital venda, així com de retreure l'acopi vo-

MOISÉS

(Arxiu Más)

lenterós que entusiastes granollerins féren de llur patriotisme en aquella ocasió en que, per una mala interpretació, i potser fóra més ben dit per un *trop de zèle* de determinades autoritats, restàrem exposats, els granollerins, a perdre, com se sol dir, bous i esquelles, o sigui la joia artística i el valor material que li fóu atribuït.

Sots aquest punt de mira, i no tant per a satisfacció personal, com per a proporcionar als nostres llegidors una bella mostra d'aquest document pictòric medieval, que els posi en condicions de retornar llur esguard a les esplendorositats de la nostra història ciutadana, intentarem fer una descripció detallada d'aquestes taules, que, com diu molt encertadament Santpere i Miquel, vertader reivindicador de l'importància d'aquesta obra d'art nostrada, representen la més gran demostració de la individualitat de la pintura catalana d'aquells temps, separada i ben tost millorada de la llavors escola alemanya i flamenca, dominants al món.

A la munificència dels nostres Consellers dels acabaments del segle XV (probablement l'any 1495, segons deduccions fetes de la compulsació d'edats i òbits de la família Vergós) es deu que la nostra església parroquial, que feia poc s'era eixamplada i engrandida en totes dimensions, lluis fins a les darreries del passat segle XIX (any 1879) les taules gòtiques que fóren encarregades pintar a l'allavors més afamat pintor, En Pau Vergós, resident, com tota la seva família, a la ciutat de Barcelona, i que avui ofereix LA GRALLA als seus estimats llegidors, per a que servin un pietós i admiratiu respecte per aquells regents i administradors del poble que tan alt posaren el nom de la Vila, amb l'aital encàrrec, i que tant s'acreditaren de posseir la cultura i bon i exquisit gust en posar-se al nivell de l'importància que, pel mateix motiu, adquiriren altres pobles, gremis i esglésies de Catalunya.

Dissortadament, no podem oferir als llegidors, acompanyant aquestes precioses reproduccions, totes aquelles dades concretes que altres vegades, amb motiu de la descripció també d'obres realitzades pels